

પરમપિતા પરમાત્માનો સત્ય પરિચય

દરેક મનુષ્યને પાર્થિવ કે ભૌતિક અને સૂક્ષ્મ કે પ્રકાશમય અર્થાત્ બે પ્રકારનાં શરીર હોય છે. આ બંને શરીરને ચલાવનાર તો અપાર્થિવ, અશરીરી, આધ્યાત્મિક, નિરાકાર, અદૃશ્ય શક્તિ જ્યોતિર્બિન્દુ આત્મા છે, જે અજર, અમર, અવિનાશી છે. કોઈ પણ માનવ આત્માનો પરિચય શરીરનાં પાંચ માપદંડનાં આધારે આપી શકાય છે, જેમાં તેનું રૂપ અર્થાત્ સ્ત્રી કે પુરુષ, તેનું નામ, તેનું રહેવાનું સ્થાન, તેનાં ગુણ અને કર્તવ્યનો સમાવેશ થાય છે. પરમાત્મા પણ પરમ આત્મા છે અર્થાત્ એક આત્મા તો છે જ, પરંતુ પરમ છે એટલે કે શ્રેષ્ઠ છે અને સૌથી ઉપર આવેલા પરમધામમાં રહે છે. આથી પરમાત્માનો પરિચય પણ ઉપરોક્ત પાંચ માપદંડનાં આધારે આપી શકાય.

૧. પરમાત્માનું સ્વરૂપ: આપણામાં કહેવત છે કે “પુત્ર પિતા જેવો અને બાળક તેના માતપિતા જેવા” હોય છે. તેવી જ રીતે આત્મા જ્યોતિર્બિન્દુ સ્વરૂપ છે તો આત્માના પિતા પરમાત્મા પણ આત્માની જેમજ જ્યોતિર્બિન્દુ સ્વરૂપ છે. દરેક ધર્મ પરમાત્માને પ્રકાશ કે પ્રકાશપુંજ કે જ્યોતિર્બિન્દુ તરીકે સ્વીકારે છે. પ્રકાશપુંજ કે પ્રકાશ એક બિંદુ કે પોઈન્ટમાથી આવે છે અર્થાત્ પરમાત્મા જ્યોતિર્બિન્દુ સમાન છે. નવેમ્બર ૨૦૧૮માં ટોરન્ટો ખાતે “વિશ્વ ધાર્મિક સંસદ (Parliament of World’s Religions)” મળેલી, જેમાં ૨૦૦ જેટલાં ધર્મના ૧૦૦૦૦ જેટલાં પ્રતિનિધિઓ વિવિધ ધર્મોના વિવિધ પાસાઓની ચર્ચા કરવા અને વિશ્વશાંતિ માટે મળેલા. આ તમામ ધર્મો પરમપિતા પરમાત્માને પ્રકાશ અર્થાત્ જ્યોતિ અથવા જ્યોતિર્બિન્દુ સ્વરૂપમાં સ્વીકાર કરે છે. વિશ્વનાં મુખ્ય પાંચ ધર્મોમાં હિન્દુ, ઇસ્લામ, બૌદ્ધ, ક્રિસ્ચિયન અને શિખ ધર્મનો સમાવેશ થાય છે.

હિન્દુ ધર્મમાં પરમપિતા પરમાત્માને શિવ જ્યોતિર્બિન્દુ તરીકે સ્વીકારવામાં આવે છે, જેની પૂજા શિવલિંગમ (શિવ અર્થાત્ કલ્યાણકારી અને લિંગમ અર્થાત્ પ્રકાશનો આકાર) રૂપે કરવામાં આવે છે. ભારતમાં બાર જ્યોતિર્બિન્દુ આવેલા છે. શિવલિંગની ઉપર એક બિંદુ અને ત્રિપુંડક દર્શાવવામાં આવે છે, જે પરમપિતા પરમાત્માનું રૂપ તેમજ કર્તવ્ય દર્શાવે છે. પરમાત્મા બિંદુરૂપ છે અને જ્યોતિનું ઉદગમસ્થાન પણ બિન્દુ છે, આથી જ્યોતિર્બિન્દુ કહેવાય છે. બિંદુની પૂજા કરી શકાય તેથી લિંગ બનાવાયુ અર્થાત્ એક આકાર બનાવીને તેના ઉપર બિંદુ સ્થાપન કરીને જ્યોતિર્બિન્દુ બનાવવામાં આવ્યું. ત્રિપુંડક પરમાત્માના ત્રણ કર્તવ્ય, નવી દુનિયા અર્થાત્ સ્વર્ગની સ્થાપના, તેની પાલના અને જૂની દુનિયા અર્થાત્ કળીયુગનો વિનાશ દર્શાવે છે. આથી ગાયન છે કે, “બ્રહ્મા દ્વારા સ્થાપના, વિષ્ણુ દ્વારા પાલના અને શંકર દ્વારા વિનાશ” અર્થાત્ આ ત્રણ કર્તવ્ય કરાવનાર પરમાત્મા શિવ છે, જે ત્રણ દેવતા દ્વારા કરાવે છે, કારણ કે પરમાત્માને પોતાનું શરીર નથી. આથી ગાયન એ પણ છે કે “બ્રહ્મા દેવતાય નમઃ, વિષ્ણુ દેવતાય નમઃ, શંકર દેવતાય નમઃ, શિવ પરમાત્માય નમઃ” અર્થાત્ બ્રહ્મા, વિષ્ણુ અને શંકર દેવતા છે જ્યારે શિવ પરમાત્મા

છે. આ ગાયનનાં આધારે સમજી સકાય કે શિવ અને શંકર અલગ છે. પ્રથમ તો બંનેનાં નામ જુદા છે. આપણે શિવરાત્રિ બોલીએ છીએ, શંકરરાત્રિ નહીં. આપણે શિવપુરાણ બોલીએ છીએ, શંકરપુરાણ નહીં. સામાન્ય રીતે ઓમ નમઃ શિવાય બોલીએ છીએ. આપણે અજ્ઞાણતા બંનેને એક સમાન અથવા એક જ સમજીએ છીએ. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, શંકર દેવતા અર્થાત્ રચના છે જ્યારે શિવ પરમાત્મા છે, અર્થાત્ રચતા છે. આથી શિવને દેવોના દેવ, મહાદેવ કહેવામાં આવે છે. શંકર સૂક્ષ્મ વતનવાસી દેવતા છે અર્થાત્ તેમનું નિવાસસ્થાન સૂક્ષ્મવતન છે, જ્યારે શિવ પરમાત્મા પરમધામ નિવાસી છે, જેને આત્માઓની દુનિયા કહેવામાં આવે છે. શંકર સૂક્ષ્મ દેહધારી દેવતા છે, જેનું શરીર પ્રકાશમય કાયાનું બનેલું છે અને તેમને ભૌતિક શરીર નથી જ્યારે પરમાત્મા નિરાકાર છે અર્થાત્ તેમને કોઈ મનુષ્ય, પશુ, પક્ષી, વનસ્પતિ, કે વસ્તુ જેવું શરીર નથી પરંતુ જ્યોતિર્બિન્દુ સમાન તેમનું રૂપ છે. શિવનો અર્થ છે, વિશ્વ-કલ્યાણકારી, જે આ દુનિયામાં આવીને સર્વ આત્માઓ અને પ્રકૃતિનું કલ્યાણ કરે છે, આથી તેનું વિશ્વનાથ તરીકે પૂજન કરવામાં આવે છે. જ્યારે શંકર વિનાશના કાર્યમાં નિમિત્ત બને છે, જે આજની વિજ્ઞાન બુદ્ધિ છે, જે અણુબોમ્બ અને મિસાઈલ દ્વારા વિશ્વ-પરિવર્તનના કાર્યમાં મદદગાર બને છે.

રામેશ્વર અર્થાત્ રામના ઈશ્વર પણ શિવ છે, જેની સ્થાપના શ્રીરામ દ્વારા શિવલિંગરૂપે રામેશ્વર ખાતે દર્શાવવામાં આવે છે. તેવી જ રીતે ગોપેશ્વર અર્થાત્ શ્રીકૃષ્ણનાં ઈશ્વર પણ શિવલિંગરૂપે શિવ દર્શાવવામાં આવે છે. પરમાત્મા માનવ આત્માને જ્ઞાન અને શક્તિ દ્વારા અમર બનાવે છે અર્થાત્ મૃત્યુના ભયથી મુક્ત કરે છે, અર્થાત્ અકાળે મૃત્યુથી છોડાવે છે, આથી તેનું અમરનાથ તરીકે પૂજન થાય છે. પરમાત્મા શિવ જ્ઞાનરૂપી અમૃત આપીને મનુષ્યને દેવતા સમાન બનાવે છે, આથી સોમનાથ તરીકે તેમનું ગુણગાન થાય છે. પરમપિતા પરમાત્મા શિવ મનુષ્યની પશુ જેવી બુદ્ધિને બદલીને દેવતા જેવી બુદ્ધિવાળા માનવ અર્થાત્ દેવતા બનાવે છે, આથી નેપાળમાં તેમની મહિમા પશુપતિનાથ તરીકેની છે. હિન્દુ ધર્મમાં માતા-બહેનોની મહિમા શિવ-શક્તિ તરીકે કરવામાં આવે છે, જેમ કે મા અંબા, મા દુર્ગા, મા કાલિકા વગેરે, જેમણે શિવ પરમાત્મા પાસેથી અમાપ શક્તિ પ્રાપ્ત કરીને રાક્ષસ જેવી નકારાત્મકતાને હરાવીને દેવપદ પ્રાપ્ત કરેલું. આથી શિવની મહિમા સર્વ-શક્તિવાન પરમાત્મા તરીકે કરવામાં આવે છે.

ઈસ્લામ ધર્મમાં પરમાત્માને અલ્લાહ અર્થાત્ નૂર અર્થાત્ પ્રકાશ તરીકે સ્વીકારવામાં આવે છે. મક્કામાં કાબાનાં પવિત્ર પથ્થર સંગ-એ-અસવદની પ્રદક્ષિણા કરવામાં આવે છે. જાપાનનાં બૌદ્ધ ધર્મમાં એક પથ્થરને ચિન્કુન્જી અર્થાત્ શાંતિદાતા સ્વીકાર કરીને તેનું ધ્યાન ધરવામાં આવે છે. ક્રિસ્ચિયન ધર્મમાં પરમાત્માને પ્રકાશ (light) સ્વરૂપે

સ્વીકારવામાં આવે છે. શિખ ધર્મમાં પરમાત્માને એક ઓમકાર તરીકે સ્વીકારવામાં આવે છે. આથી તમામ ધર્મોમાં પરમાત્માના જ્યોતિર્બિન્દુ અથવા જ્યોતિ અથવા પ્રકાશ સ્વરૂપનો સ્વીકાર થયેલ છે.

૨. પરમાત્માનુ નામ: પરમાત્માના અનેક નામ મનુષ્ય દ્વારા આપવામાં આવે છે, પરંતુ પરમાત્મા જ્યારે આ દુનિયામાં તેમના વાયદા અનુસાર આવે છે, ત્યારે પોતાનું નામ તેમના કર્તવ્યનાં આધારે દર્શાવે છે. પરમાત્માને પોતાનું ભૌતિક કે સૂક્ષ્મ શરીર નથી, એટલે કોઈ વૃદ્ધ માનવ શરીરનો આધાર લે છે અને પર-કાયા પ્રવેશ કરે છે, જેની યાદગાર રૂપે શિવના મંદિરમાં ગોધલો કે બેલ (બળદ) દર્શાવવામાં આવે છે. આ વૃદ્ધ શરીરને વિવિધ ધર્મોમાં બ્રહ્મા, આદિદેવ, આદમ, એડમ તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યું છે. પરમાત્મા દરેક આત્માના પરમપિતા, પરમશિક્ષક, સદગુરુ, કલ્યાણકારી હોવાથી તેમનું નામ શિવ દર્શાવે છે. આ એમનું ગુણવાચક નામ છે, જેને કોઈ માનવ ધર્મ સાથે જોડી ના શકાય. અત્યંત પ્રેમથી તેમને "બાબા" અથવા " શિવબાબા" એવા નામથી ઓળખવામાં આવે છે, જે કોઈ શરીરધારી નથી, અર્થાત્ નિરાકાર પરમપિતા પરમાત્મા છે.

૩. પરમાત્માનુ રહેવાનું સ્થાન: ઘણા લોકો માને છે કે પરમાત્મા સર્વવ્યાપી છે. આપણા શરીરના પિતાને કોઈ પથ્થર, પ્રાણી, પક્ષી અથવા ગંદકી, વગેરે કહે તો આપણને ના ગમે ને, તેવી જ રીતે પરમાત્માને પણ આ બાબત કેવી રીતે ગમે? દરેકમાં પરમાત્માની ભાવના સારી છે અને તે દર્શાવે છે કે કોઈ માનવી બીજા માનવને દુઃખ ના આપે, બીજાનું નુકસાન ના કરે, છેતરે નહીં અને માનવ તેમજ અન્ય પ્રાણીઓની હત્યા ના કરે પણ વાસ્તવમાં એવું નથી.. આથી શાબ્દિક રીતે બધામાં આત્મા છે પરંતુ પરમાત્મા નથી. ઘણા લોકો બ્રહ્મને પરમાત્મા કહે છે, પરંતુ તે આત્મા અને પરમાત્માને રહેવાનું સ્થાન છે. જેમ પ્રમુખ ભવન અને પ્રમુખથ જુદા છે, તેવી રીતે બ્રહ્મ અને પરમાત્મા જુદા છે. બ્રહ્મ છઠ્ઠું મહત્ત્વ છે, જેમાં આત્મા અને પરમાત્મા રહે છે, જેને પરમધામ કહેવામાં આવે છે.

૪. પરમાત્માના દિવ્ય ગુણ: પરમપિતા પરમાત્માને ગુણોનાં સાગર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. પરમપિતા પરમાત્માના મુખ્ય અને વિશેષ ૧૮ દિવ્ય ગુણો નીચેના ચિત્રમાં જણાવ્યા મુજબ છે. પરમાત્મા સર્વોપરી અર્થાત્ તેઓના કોઈ માતા-પિતા, શિક્ષક, સતગુરુ નથી; સત્ય છે મતલબ દુનિયામાં આવીને માનવ શરીરનો આધાર લઈને સનાતન સત્ય કહે છે; પતિતપાવન અર્થાત્ મનુષ્ય આત્માઓ અને પ્રકૃતિને પાવન બનાવે છે; જ્ઞાનનાં સાગર હોવાથી આત્મા, પરમાત્મા અને સૃષ્ટિયકનું જ્ઞાન આપે છે; દુઃખહર્તા અર્થાત્ આત્માઓનું દુઃખ દૂર કરે છે; સુખકર્તા હોવાથી દરેકને સુખ આપે છે; સર્વના મુક્તિદાતા અર્થાત્ સર્વ આત્માઓને આ દુઃખની દુનિયામાંથી મુક્ત કરે છે; સર્વ સ્વીકાર્ય હોવાથી સર્વ ધર્મની આત્માઓ તેમને પરમાત્મા તરીકે સ્વીકારે છે; સર્વથી ન્યારા હોવાથી

કોઈના પ્રત્યે મોહ નથી; સર્વદાતા હોવાથી હંમેશા આપે છે; જ્ઞાનસભર હોવાથી રાજયોગનું તેમજ સૃષ્ટિની શરુઆત, મધ્ય અને અંતનું જ્ઞાન આપે છે; સર્વોચ્ચ હોવાથી જન્મ-મૃત્યુ, કર્મ અને સૃષ્ટિચક્રમાં આવતા નથી; દિવ્ય-દૃષ્ટિ દાતા હોવાથી સાક્ષાત્કાર કરાવે છે; સર્વ-પ્રભાવ મુક્ત; કર્મ-બંધનથી મુક્ત; જન્મ-મૃત્યુથી મુક્ત; નિરાકારી અર્થાત ભૌતિક અથવા સૂક્ષ્મ શરીર નથી પરંતુ પ્રકાશનું સ્વરૂપ છે; અને મનુષ્ય સૃષ્ટિ રૂપી વૃક્ષનું બીજ છે.

પ. પરમાત્માનુ દિવ્ય કર્તવ્ય: પરમાત્મા સર્વ આત્માઓના પિતા હોવાથી સર્વ પ્રત્યે શ્રેષ્ઠ ભાવના ધરાવે છે અને તેમનામાં કોઈ પણ પ્રકારની નકારાત્મકતા નથી. પરમાત્માનાં મુખ્ય ૬ દિવ્ય કર્તવ્ય છે. પરમાત્મા પતિત આત્માઓ અને સૃષ્ટિને પાવન બનાવે છે; તેઓ નવી દુનિયાની સ્થાપના કરાવે છે, જૂની વિકારી દુનિયાનો વિનાશ કરાવે છે, અને નવી નિર્વિકારી દુનિયાનું પોષણનું કાર્ય કરાવે છે; નવા ધર્મની સ્થાપના કરાવે છે અને મનુષ્ય આત્માઓ દ્વારા સ્થાપિત તમામ ધર્મોનો વિનાશ કરાવે છે; માનવ આત્માઓને દેવતા અથવા દેવદૂત બનાવે છે; કળીયુગી દુનિયાને દિવ્ય દુનિયા બનાવે છે; અને મનુષ્ય આત્માઓને મુક્તિ અને જીવનમુક્તિ આપે છે.

ઉપરોક્ત માપદંડોના આધારે, પરમાત્માને કોઈ દેવતા, દેવદૂત, ધર્મના સ્થાપક, ધાર્મિક માર્ગદર્શક, સંત, સાધુ, ફકીર, વિદ્વાન, પંડિત, મૌલવી, પાદરી વગેરે કહી શકાય નહીં પરંતુ માત્ર પ્રકાશ અથવા જ્યોતિ અથવા પ્રકાશ બિંદુ કહી શકાય.

હવે આપણે સર્વ આત્માઓના પિતા, પરમાત્માનું ધ્યાન કરીએ. આપણે નિરાકાર, પ્રકાશ સ્વરૂપ, આત્મા છીએ, જે અમર, શાશ્વત અને અવિનાશી છે. આપણા આત્માના પિતા, પરમાત્મા પણ આપણા જેવા નિરાકાર, પ્રકાશ સ્વરૂપ છે. તેમને પ્રેમથી શિવબાબા અથવા બાબા કહેવામાં આવે છે કારણ કે તેઓ સદા કલ્યાણકારી અને દરેક આત્માના પિતા છે. તેવો આપણી આ માનવીઓની દુનિયામાં રહેતા નથી પરંતુ સૌથી ઉપરના ધામમાં અર્થાત પરમધામમાં રહે છે. પરમાત્મા સર્વોપરી, સત્ય, પતિતપાવન, જ્ઞાનના સાગર, દુઃખહર્તા, સુખકર્તા, મુક્તિદાતા, સર્વથી ન્યારા, સર્વ આત્માઓના સ્વીકાર્ય, સદા દાતા, સર્વોચ્ચ, દિવ્યદૃષ્ટિ દાતા, જન્મ-મૃત્યુથી ન્યારા અને કર્મ બંધન મુક્ત છે. તેઓ નવી દુનિયાની સ્થાપના અને પાલના કરાવે છે, જૂની વિકારી દુનિયાનો વિનાશ કરાવે છે, નવા ધર્મની સ્થાપના કરાવે છે, મનુષ્ય આત્માઓ દ્વારા સ્થાપિત તમામ ધર્મોનો વિનાશ કરાવે છે, માનવ આત્માઓને દેવતા અથવા દેવદૂત બનાવે છે, કળીયુગી દુનિયાને દિવ્ય દુનિયા બનાવે છે, અને મનુષ્ય આત્માઓને મુક્તિ અને જીવનમુક્તિ આપે છે. પરમાત્મા, આપણી આત્માઓના પિતા હોવાને કારણે, તેમની બધી શક્તિઓ, જ્ઞાન અને ગુણોનો વારસો આપે છે અને શ્રેષ્ઠ આત્મા બનાવે છે. આપણે તેમના ગુણો અને કર્તવ્યનું ચિંતન કરીને તેમના જેવા બનવાનું છે.